

Cinquanta anys d'Estudis Gironins

crònica

El darrer any 1996, l'Institut d'Estudis Gironins (IEG) va complir cinquanta anys. Fundat el dia 4 de gener de 1946, enmig del més absolut desert cultural que en aquells difícils anys de la immediata postguerra vivia la ciutat de Girona, la seva acció inicial va consistir a editar un seguit de treballs de recerca en l'àmbit de la ciutat i de la província, preferentment de caire humanista, recollits en una publicació anomenada *Annals*. Efectivament, el primer número de la nova revista *Annals* va aparèixer el mateix any 1946 amb 16 articles, una crònica, notes bibliogràfiques i notícies, tot plegat encapçalat per un pòrtic del primer president de l'IEG, Tomàs Carreras i Artau, el qual hi publicava també un treball sobre Francesc Eiximenis. En el pòrtic, el president de l'Institut recentment constituït es feia ressò del solemne acte que va tenir lloc al Saló de Sessions de la *Diputació Provincial*, sota la presidència del Sr. Miquel Cuesta. Com no podia ser d'altra manera en aquella època, els acords presos en la sessió constituent foren, entre d'altres, posar l'Institut sota el patronatge de la Diputació, constituir una Junta d'Honor, formada per les principals autoritats de la ciutat, i una Junta de Govern provisional, sota la presidència del citat Tomàs Carreras. Segons explica Carreras, ell va ser mereixedor del nomenament per servir de pont entre dues generacions d'estudiosos de la història local, la generació de la *Revista de Gerona*, als col·laboradors de la qual, representants de l'anomenada *Escola Històrica de*

Girona dedica un record –E. Claudi Girbal, J. Botet i Sisó, entre d'altres–, i les joves promocions del moment, com ara Ll. Pericot, Vicens Vives i S. Sobrequés.

El primer volum dels «Annals»

En el moment de la seva fundació, l'IEG aspirava a continuar l'obra de l'esmentada *Revista de Gerona*, a la qual se li retia homenatge mitjançant la publicació en el primer volum dels *Annals* d'un índex d'autors i matèries elaborat pel Sr. Lluís Batlle, el primer secretari de l'Institut i, més tard, vicepresident fins a l'any del seu traspàs el 1983.

Finalment, en el mateix acte de constitució es van aprovar provisionalment els estatuts, pendents de ratificació si se superava definitivament el marc legal establert.

En la nòmina de col·laboradors d'aquest primer volum dels *Annals* apareixen les signatures de la majoria dels socis fundadors de l'esmentada jove generació i, per tant, dels integrants de la primera Junta de Govern. Alguns d'aquests noms, com ara Lluís Batlle i Prats, Pelagi Negre i Pastell, i Lluís Pericot i García, han conduït les regnes de l'Institut durant més de la meitat de la seva vida activa. Cal remarcar també la incorporació a la Junta de membres de fora de Girona: el Dr. Corominas, de Banyoles, i Ramon Reig, de Figueres, que responia a la voluntat des dels inicis de transcendir els límits de la ciutat.

«Annals» i Sèrie Monogràfica

Durant aquests cinquanta anys, l'activitat de l'Institut ha estat centrada en la publicació anual dels *Annals* i, d'ençà l'any 1947, de la *Sèrie Monogràfica*, el primer número de la qual va ser *La Biblioteca de la Catedral de Gerona desde su origen hasta la imprenta*, obra del citat Lluís Batlle; 36 volums dels *Annals* i 16 de la *Sèrie Monogràfica* és el balanç que l'Institut ofereix d'aquests cinquanta anys d'existència quant a l'edició de treballs historiogràfics. El contingut d'aquestes publicacions, referit sempre a recerques en l'àmbit de la història local, sobretot, de prehistòria i d'arqueologia, d'història i d'història de l'art, suposa una ingent aportació al coneixement de la nostra historiografia i no només en el marc estrictament local. La documentació exhumada que apleguen les pàgines dels *Annals*, els treballs pioners sobre diferents temes i, en definitiva, les contribucions a la història local que s'hi han acumulat al llarg d'aquests anys, constitueixen la millor carta de presentació de l'IEG.

Una acció discreta

És evident que la vida de l'Institut no ha estat regular ni sostinguda, per bé que des de la fundació només ha tingut tres presidents. Sempre s'ha mogut enmig d'una migradesa econòmica que moltes vegades ha impossibilitat complir amb l'obligació autoimposada de publicar un llibre dels *Annals* a

ANNALS
De l'Institut d'Estudis Gironins

l'any. Els costos de l'edició es cobrien amb les aportacions inicials de l'Ajuntament i, sobretot, del *Consejo Superior de Investigaciones Científicas*, a través del *Patronato José María Quadrado*, i de la Diputació, d'ençà el 1963 per mitjà del

Taberner. La reintroducció de la llengua catalana en els treballs historiogràfics va ser ja imparable a partir d'aquesta data. Sovinteja el català en els continguts del número divuit dels anys 1966-1967, amb treballs de Tomàs Noguera, Ernest Lluch, i altres; del número dinou

editorial; cal recordar els congressos organitzats per l'IEG en homenatge a Jaume Marquès i a Pere de Palol, sota els lemes respectius de *Cultura i Societat a les terres de Girona* –Actes publicades en els volums 34 (1994) i 35 (1995) dels *Annals*–, i

Patronat de Cultura Francès *Eiximenis*, al qual l'IEG encara hi ha estat sempre adherit.

D'altra banda, no hi ha hagut mai dins la seva línia d'actuació l'intent de transcendir aquests objectius molt precisos i dedicar-se a altres camps de la vida acadèmica o social. Durant molt de temps, les pàgines dels *Annals* han estat l'única plataforma existent a la ciutat per donar sortida als treballs dels joves investigadors, tant de la universitat, professors i llicenciats, com dels ensenyants dels instituts, aficionats i interessats en general per la història local. Eren temps aquells en què les institucions no havien entrat en el terreny de l'edició. La Diputació publicava i segueix publicant la seva *Revista de Girona*, heretara de la vella *Revista de Gerona*, amb continguts més de caire divulgatiu que no pas les pàgines dels *Annals*, per bé que també s'hi poden trobar documentats estudis sobre història i història de l'art, redactats per autors que publiquen assíduament a la revista de l'Institut.

Consolidació i catalanització

Lluís Pericot i García va ser el segon president de l'IEG des del 1955 fins al 1978. Va ser un període de consolidació i de certa regularitat dins l'estancament generalitzat durant les dècades dels cinquanta i seixanta de les nostres institucions. D'una manera imperceptible i sense escarafalls, a partir dels anys 1964-1965, en el número disset dels *Annals*, van aparèixer els primers treballs publicats en català, tres en concret del mateix autor: Ferran Valls i

Els "Annals" actuals, continuadors dels "Anales" de 1946 (a baix).

(1968-1969), amb aportacions de Lluís Batlle, i del vint (1970-1971), amb articles de Josep M. Marimon i Pere Caner, entre d'altres. D'ençà el 1974-75, amb la publicació del número vint-i-dos, coincidint amb l'inici imparable de la normalització democràtica del país, els treballs en català abastaven pràcticament la totalitat del contingut dels *Annals*.

La crisi i la represa

La reinstauració dels estudis universitaris a Girona i també l'arrancada de l'activitat editorial de les institucions públiques i privades o, el que és el mateix, la pèrdua per part de l'Institut de la plataforma gairebé única a la ciutat en l'aplec dels treballs de recerca dels historiadors locals, va fer entrar en crisi la institució, decadència perceptible ja des de mitjans de la dècada dels seixanta en què apareixia continuadament un número dels *Annals* cada dos anys. Per bé que aquesta aparició bianual s'ha mantingut força habitual fins fa dos anys, els inicis dels anys setanta i dels noranta han marcat dues etapes de renovació i de revifalla. La primera, amb la incorporació a la Junta de Govern d'una nova generació d'historiadors: J. Sobrequés, Ll. M. de Puig, J. Nadal, etc. –sota el guiatge del tercer president, Pere de Palol; i la segona, arran de la celebració l'any 1992 de l'Assemblea General en què es van aprovar els nous estatuts i va ser elegida una nova Junta de Govern, amb noves incorporacions, com ara les de J. M. Nolla, X. Alberch, J. Vila, etc. Aquesta darrera etapa ha estat intensa en activitats i en volum

Hispania i Roma. D'August a Carlemany, les Actes del qual es troben en premsa. Justament el dia 6 de maig de 1996, quan es complien els 50 anys de la primera sessió de Junta de l'IEG, es van presentar les Actes del primer dels congressos citats en el marc de la conferència del Cronista Oficial de la Ciutat, Enric Mirambell: *L'IEG, 50 anys d'itinerari cultural a la ciutat de Girona*, i del programa previst d'activitats a l'entorn d'aquesta efemèride, d'entre les quals cal remarcar l'edició dels índexs dels *Annals*, ara en premsa.

El local, objectiu pendent

L'IEG treballa ara amb la mateixa voluntat de servei que en els temps fundacionals i mai havia dut a terme una activitat tan intensa com l'actual. Té mancances importants, però, d'infraestructura que no li permeten desenvolupar tot el seu potencial organitzatiu i de treball. De fet, l'Institut no ha tingut mai un local propi on allotjar la seva important biblioteca especialitzada en història local, on disposar d'una sala de reunió i on instal·lar els seus propis serveis de gestió. Fins ara no ha pogut disposar mai d'uns espais individualitzats que, a banda de les funcions descrites, esdevinguessin el referent físic i localitzat en l'espai de la ciutat, qüestió bàsica per a tota entitat amb personalitat pròpia com l'IEG. L'actual Junta de Govern té aquest objectiu com a prioritari en el seu programa de treball, i ben segur que farà els possibles perquè sigui una realitat ben aviat.

PERE FREIXAS

